

ZPRAVODAJ

**PRACHATICKÉHO MUZEA
4/2011**

Program zima 2011

VÝSTAVY:

HLAVNÍ BUDOVA - Velké náměstí 13

15. 4. Životní pout' svatého Jana Nepomuka Neumanna (nová stálá expozice)
3. 6. Poslední sbohem renesančního velmože, Petr Vok z Rožmberka a vpád Pasovských (do 30. 12.)

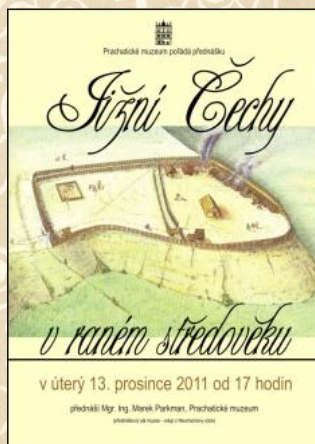
PŘEDNÁŠKY:

v přednáškovém sále Prachatického muzea (vchod z Neumannovy ulice)
od 17 hodin

13. 12. Jižní Čechy v raném středověku
Mgr. Ing. Marek Parkman, Prachatické muzeum

OSTATNÍ AKCE:

Cyklus ukázek lidových řemesel: 17. 12. Augustin Sobotovič - pekař

Ohlédnutí za rokem 2011 v Prachatickém muzeu

Rok 2011 byl ve znamení dvou výročí - město Prachatice si připomínalo 200. výročí narození sv. Jana Nepomuka Neumanna a Jihočeský kraj vyhlásil rok 2011 za Rožmberský rok, neboť v roce 1611 zemřel poslední z Rožmberků, Petr Vok. Muzeum se k oběma výročím přihlásilo: v dubnu byla otevřena nová, malá expozice, věnovaná nejslavnějšímu prachatickému rodáku a prvnímu americkému svatému, a Rožmberského výročí bylo vzpomenuo otevřením výstavy Poslední sbohem renesančního velmože. Výstava reaguje na státnický čin Petra Voka z Rožmberka, kdy nechal zmincovat rožmberský poklad, aby mohl vyplatit pasovské žoldnéře, kteří v roce 1611 loupili v jižních Čechách. Vernisáž výstavy proběhla v rámci Muzejní noci, která byla rovněž věnována rožmberské tematice a scénky z dob dávno minulých sehráli prachatičtí a vimperští divadelníci.

Rok 2011 byl rovněž Mezinárodním rokem lesa - proto Prachatické muzeum připravilo ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem výstavu Počátky lesního hospodářství na Šumavě, která byla spolu s další výstavou leteckých fotografií vybraných míst Jihočeského kraje otevřena přes celou sezónu na Záměcku.

Prachatické muzeum se podílelo na vzniku krátkého filmu o insitním řezbáři Josefu Chwalovi. Film byl v muzeu prezentován režisérem PhDr. Antonínem Jiráčkem. Dále pokračovaly práce na krátkém filmu věnovanému oslavám milénia Zlaté stezky, poslední záběry udělal kameraman v Kašperských Horách při srpnových slavnostech. Následoval střih filmu a postsynchrony.

Přestože oslavy milénia končily v srpnu, vyúčtování a celkové ukončení projektu 1000 let soumarských stezek mezi Bavorskem a Čechami zdaleka nekončí. Spolu s vyúčtováním dalších projektů má vedení muzea před sebou ještě hodně práce a je třeba na tomto místě ocenit práci hospodářky muzea, na níž leží veškerá tíha účetního zpracování projektů.

Pokračovaly práce na výzkumu Zlaté stezky na bavorském území, archeolog muzea dostal v říjnu nečekanou zakázku - výzkum části Linecké stezky na katastru obce Lhenice.

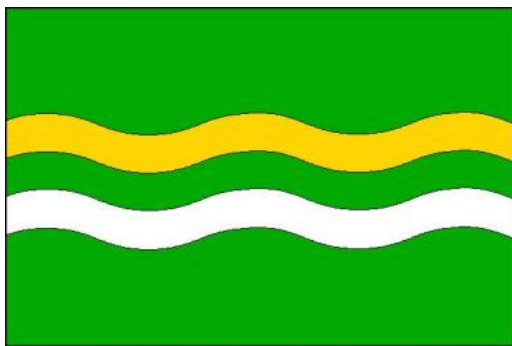
Není možné na tak malém prostoru popsat všechny aktivity, které se v muzeu realizovaly - ať již to byly přednášky, z nichž k nejlepším určitě patřila ta, kterou na rožmberské téma přednesl profesor PhDr. Jaroslav Pánek z AV ČR, nebo relativně bohatá ediční činnost.

Všem zaměstnancům muzea, kteří se na výše uvedených aktivitách podíleli, chci poděkovat, a do nového roku 2012, který bude ve znamení oslav 700. výročí první písemné zprávy o městě Prachatice, jim i návštěvníkům muzea popřát především pevné zdraví.

Mgr. Pavel Fencel

Nové komunální symboly v okrese Prachatice - 4

Kvilda

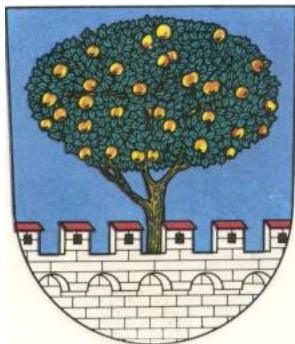
Znak

V zeleném štítě zlato-zeleno-stříbrně dělené vlnité břevno, nahoře zlatá koruna, dole stříbrný kámen.

Vlajka

Zelený list se dvěma vlnitými pruhy, žlutým vycházejícím ze čtvrté devítiny a bílým vycházejícím z šesté devítiny žerďového a vlajícího okraje. Pruhy mají tři vrcholy a dvě prohlubně.

Lhenice

Znak

V modrém štítě hradba s červeně krytými stínkami s černými střílnami na krakorcích, vše kvádrované a stříbrné. Za hradbou vyrůstá jabloň s plody, vše přirozené barvy.

Vlajka

Modrý list se zeleným žerďovým klínem lemovaným bílou žerďovou krokví vycházející z první a osmnácté osmnáctiny žerďového okraje listu s vrcholem na vlajícím okraji listu. V klínu červeno-žlutě polcené jablko se žlutou stopkou. Poměr šířky k délce listu je 2:3.

Zastavení s řemesly

Cyklus ukázek lidových řemesel s názvem “Zastavení s řemesly” pokračoval v Prachatickém muzeu celodenním předváděním zručné práce řezbářky Dany Nachlingerové a košíkáře Miroslava Ševčíka. Šikovné ruce řemeslníků

Prachatická řezbářka Dana Nachlingerová při práci

obdivovalo velké množství domácích návštěvníků i turistů zdaleka, neboť ve městě probíhaly zároveň akce v rámci Dnů evropského dědictví. Předvádějící všem zvědavým ochotně vysvětlovali jednotlivé postupy a prozrazovali taje starých řemeslných technik.

Miroslav Ševčík proplétá čerstvé vrbové proutky

Muzejní pracovní exkurze “Krajem husitského trojměstí”

Ve dnech 11. - 13. října 2011 se uskutečnila pravidelná muzejní pracovní exkurze zaměstnanců jihočeských muzeí. Tentokrát směřovala do středních a severních Čech, do muzejní oblasti, kterou jsme ještě nenavštívili a kterou lze z historického hlediska označit za kraj husitského trojměstí (Slaný, Louny, Žatec). První den byly na programu Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci, klasické regionální muzeum s pestrou vyhraněnou směsí sbírek a zajímavou secesní Křížovou vilou, a archeologický skanzen v Březnu u Loun. Tímto zajímavým souborem rekonstruovaných pravěkých objektů na břehu Ohře provedl účastníky

Bedřich Štaubr, ředitel lounského muzea, pod které skanzen patří. Druhý den se účastníci rozdělili na dvě skupiny. První absolvovala turistickou trasu přes hrad Žirotní a slovanské hradiště Dřevíč do Řevničova a druhá navštívila zámky Stekník, Krásný Dvůr a Valeč. Třetí den byl program opět pro všechny účastníky společný a obsahoval návštěvy Národopisného muzea Slánska v Třebízi, rodného domu spisovatele Václava Beneše Třebízského tamtéž a Vlastivědného muzea ve Slaném. Na rozdíl od předešlého deštivého dne vyšlo krásné počasí a zvláště zajímavé objekty vesnické památkové rezervace v Třebízi a etnografická náplň jejich interiérů účastníky velmi zaujaly. Útočištěm na noc byl pro jihočeské muzejníky po celou dobu exkurze příjemný rodinný penzion Na Pile v Panenském Týnci, malé osadě s fascinující zříceninou gotického klášterního kostela.

Muzeum Třebíz

Magický kostel kláštera v Panenském Týnci

Závěrečný večer v penzionu Na Pile

Historie vánočních ozdob

Existenci prvních ozdobených vánočních stromků, a tedy prvních vánočních ozdob, dokumentují účetní doklady alsaských obchodníků na konci 16. století. Účtovali si peníze za jablka, pečivo, papír a nitě, které používali k výrobě ozdob na vánoční stromky. Z Alsaska se tento zvyk šířil pomalu, první začali zdobit vánoční stromky kněží v kostelech u jeslíček, tradičním ve šlechtickém prostředí se stal stromeček v 17. století. Teprve první desetiletí 19. století přinesla oblibu vánočních stromů do měšťanských rodin, zejména v německém prostředí. V Čechách stavěli lidé o Štědrém večeru na stůl nebo do kouta smrček či ozdobenou jedličku od poloviny 19. století.

Václav Jansa: Vánoční motiv ze Šumavy (Zlatá Praha 1888)

Prvními vánočními ozdobami bylo ovoce - jablka, hrušky, ořechy, sušené plody, které se zavěšovaly na šňůrkách na stromek. Ovoce a ořechy se také na počátku 19. století balily do barevného papíru, aby byl stromek pestrý. Další surovinou k výrobě vánočních ozdob byl cukr a vejce. Přípravovalo se cukroví z mandlového marcipánu, cukru a růžové vody, medu nebo tzv. tragentové cukroví s příměsí rostlinných pryskyřic (tragent = polysacharid získávaný z výronů motýlokvetých keřů kozinců rostoucích v Řecku, Turecku, Sýrii...). Cukrová hmota se buď tiskla do forem, nebo jen volně formovala do rozličných tvarů. Výrobky se dále barvily a zlatily.

Zvláštním a velmi rozmanitým materiálem pro výrobu vánočních ozdob byl papír. Továrně vyráběné papírové ozdoby lze rozdělit na tři skupiny: chromolitograficky tištěné, ozdoby z papírmaše a ploché nebo trojrozměrné ozdoby z kartonové lepenky. Chromolitograficky tištěné ozdoby na tenkém papíře byly polotovary

Děťátka - "oplatky" - chromolitograficky tištěné obrázky na papíře

určené k doplnění kombinovaných ozdob. Na jednom archu bylo vedle sebe několik obrázků, které se používaly na dozdobení ozdob vatových, kartonových i skleněných. Nejvíce se vyskytovaly v letech 1860 - 1920. Nazývaly se také "oplatky" z původně německého Oblaten. Ve stejném období se hojně vyráběly také ozdoby z krepového papíru a vaty. Mezi nejoblíbenější vatové ozdoby patřily trojrozměrné figurky vypadající jako maličké loutky (8-10 cm), které často představovaly lidská řemesla (kominík, květinářka, tanečnice,...). K ručkám figurek se přilepovaly pro větší autentičnost detailní prvky z raženého, barevného nebo zlatceného papíru. Tyto ozdoby byly určeny dětem na hraní, a proto se zavěšovaly na spodní větvičky stromku. Právě vedlejší funkce hračky byla nejčastěji příčinou jejich opotřebení až zničení. Vatové figurální ozdoby jsou velmi ceněné jak v muzeích, tak u sběratelů.

Vánoční ozdoby z vaty a papíru

Vánoční ozdoby plechové a cínové lze zařadit mezi první komerčně vyráběné. V Německu se tento druh ozdob vyráběl již od poloviny 19. století ve specializovaných hračkářských dílnách zejména v okolí Norimberku. Pro větší třpyt byly tvary hvězd, zvířat, krápníků a andělů fasetovány, lazurovány nebo potištěny.

1417/79 - lisované ozdoby z válcovaného plechu

Ovšem nejnádhernejším a také nejrozšířenějším materiálem pro výrobu vánočních ozdob se stalo sklo. Historie výroby skleněných vánočních ozdob také není tak vzdálená, lze ji datovat do posledních 150 let. Z původně vedlejšího produktu vzniklého při výrobě bižuterie v domácích dílnách se stal v průběhu první poloviny 20. století zajímavý obchodní artikl, jehož výroba se rozšířila zejména z Německa do českých zemí (Jablonecko, Hořicko, Vsetínsko).

Skleněné foukané ozdoby

Ozdoby vyrobené ze skleněných perlí

Staré vánoční ozdoby se v posledních letech staly žádaným sběratelským artiklem, ovšem určit jejich stáří a provenienci bývá nesnadné, neboť sklárny podle původních vzorů a forem vyrábějí ozdoby i dnes.

PUBLIKACE K ZAKOUPENÍ:

ZLATÁ STEZKA - Sborník Prachatického muzea

- ročník 12-13, 2006 (97,-Kč)
- ročník 14, 2007 (92,-Kč)
- ročník 15, 2008 (120,-Kč)
- ročník 16, 2009 (140,-Kč)
- ročník 17, 2010 (85,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 1. Prachatice - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (280,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 2. Vimperk - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (290,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 3 Kašperské Hory - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (350,-Kč)

PŘÍBĚHY Z PLÁNÍ - Pavel Fencel, Jan Antonín Mager (40,-Kč)

KLOSTERMANNOVÉ NA ŠUMAVĚ - Jan Antonín Mager, Pavel Fencel
(30,-Kč)

KAPLE PRACHATICKA POHLEDEM GENEALOGA - J. A. Mager (65,-)

KONTAKT:

Prachatické muzeum

Velké náměstí 13, 383 01 Prachatice

tel.: 388 311 419, fax: 388 316 652

E-mail: muzeum@prachatickemuzeum.cz

www.prachatickemuzeum.cz

Zámeček

Zlatá stezka 255, 383 01 Prachatice

tel.: 725 713 397

Jihočeský kraj

Zpravodaj Prachatického muzea

Grafické zpracování, tisk: Zdenka Oberfalcerová

Vydalo: Prachatické muzeum v roce 2011

Propagační tiskovina - neprodejné

VUF-19 Václav Malina: Libínská rozhledna

**Titulní strana: 29/08 Panenky - vánoční ozdoby z vaty papíru a krajky
(1. třetina 20. století)**